2. Руська правда: Тексти на основі 7 списків та 5 редакцій. – К.: Українська Академія наук, 1935 [електронний ресурс] – режим доступу: http://litopys.org.ua/yushkov/yu.htm

3. Чередник В. М. Генезис законодавчого формування кримінальної відповідальності за вчинення військових злочинів починаючи з часів Київської Русі по XIX століття [Електронний ресурс] / В. М. Чередник // Юридична наука. – 2011. – №6. – с. 111–118. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/jnn_2011_6_15.pdf

4. Музиченко П. П. Історія держави і права України. [Навч. посібник] / П. П. Музиченко. – К. : Знання, 2001. – 429 с.

5. Александров П. Г. Ліквідація Запорозької Січі / П. Г. Александров // Пам'ять століть. – 1997. – № 1. – с. 32–38.

6. Павленко Н. И. Петр Великий: монографія / Н. И. Павленко. М.:Атика, 2010. – 320 с.

7. Анисимов Е. В. Время петровских реформ: Монография / Е. В. Анисимов. – Ленинград, 1989. – 420 с.

8. Чхиквадзе В. М. Советское военно-уголовное право / В. М. Чхиквадзе. – М. : Юридическое издательство Министерства юстиции СССР, 1948. – 452 с.

Радзівідло Антон Ярославович
Левчук Оксана Михайлівна

АКТУАЛЬНІСТЬ ПИТАННЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ ЧЛЕНІВ ДОБРОВОЛЬЧИХ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ В АТО

В умовах проведення на сході України антитерористичної операції, незважаючи на тривалий характер бойовий дій та безпосередню участь в них патріотично налаштованих громадян нашої держави, законодавчо не врегульованим залишається питання статусу членів добровольчих військових формувань, які задіяні в даній операції.

В цьому випадку доцільним вбачається звернутися до міжнародного права збройних конфліктів, яке поділяє учасників таких конфліктів на дві категорії осіб: ті, що воюють, або *комбатанти* (від франц. combattant – боєць, воїн), і ті, що не воюють, або *некомбатанти*. Відповідно до ст. 43 Додаткового протоколу I до Женевських конвенцій 1949 р. , комбатанти – це особи, які входять до складу збройних сил воюючої держави, та мають право брати участь у воєнних діях. Правовий статус комбатанта включає: 1) право застосовувати військову силу; 2) бути об'єктом застосування

військової сили аж до фізичного знищення; 3) право на поводження з ним як з військовополоненим у разі потрапляння в руки ворога. Військова сила не застосовується до комбатанта у разі його поранення або потрапляння в полон. Аналізуючи положення Женевських конвенцій 1949 р., робимо висновок, що до таких осіб належать: особовий склад збройних сил сторони, що перебувають у збройному конфлікті; особовий склад ополчення і добровольчих загонів, що входять і не входять до складу збройних сил; особовий склад організованих рухів опору і партизанських формувань, якщо вони відповідають таким умовам: 1) мають на чолі особу, відповідальну за своїх підлеглих; 2) мають певний і виразно видимий здалека відмітний знак; 3) відкрито носять зброю; 4) дотримуються у своїх діях законів і звичаїв війни; члени екіпажів торгових суден і цивільної авіації, які безпосередньо беруть участь у воєнних діях; населення неокупованої території, яке береться за зброю, якщо воно відкрито носить зброю та дотримується законів і звичаїв війни. Слід зазначити, що сучасне міжнародне право зараховує партизан і учасників національно-визвольних воєн до комбатантів. До некомбатантів належать особи, які вказані в ст. 33 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими, а саме: духовний і медичний персонал, інтенданти, військові кореспонденти. Головною рисою їх правового статусу є неучасть у бойових діях. Двоякий характер їх правового статусу проявляється в тому, що ці особи не можуть бути об'єктом воєнних дій супротивника але можуть застосовувати наявну у них зброю з метою самооборони та охорони ввіреного їм майна. Поділ учасників збройних конфліктів на комбатантів та некомбатантів пов'язаний з різним обсягом прав і обов'язків у них під час воєнних дій, що впливає на режим воєнного полону та на легітимність носіння та застосування зброї для вирішення певного кола завдань зазначеними категоріями учасників військових конфліктів.

Таким чином, ми чітко спостерігаємо приналежність членів добровольчих військових формувань, або так званих «батальйонів», які безпосередньо беруть участь в проведенні АТО до комбатантів, їм присутні такі риси, як наявність власної зброї, застосування її з метою фізичного знищення супротивника, наявність осіб, яким вони підпорядковані (командирів), мають виразно помітні розпізнавальні знаки, або навіть окрему уніформу і т. п. До того ж, основною метою створення та функціонування таких формувань є повернення Донецького та Луганського регіону повністю під контроль України, і для виконання поставленої мети, члени цих

формувань виконують низку бойових завдань на рівні з членами ЗСУ та інших державних військових формувань, проте єдиним законодавчим актом, який регулює правовий статус даної категорії осіб лишається Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р., яким прямо передбачено, що особами, які належать до учасників бойових дій, є лише ті члени добровольчих формувань, які у складі добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізувалися для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, за умови, що в подальшому такі добровольчі формування були включені до складу Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів. Таким чином, можна зробити висновок, що усі інші члени добровольчих формувань, які брали безпосередню участь в проведенні АТО потрапляють у категорію найманців, або навіть повністю не мають жодного правового статусу. Також не зрозумілим для нас є комплекс обов'язків, якими наша держава наділяє дану категорію учасників АТО, та чи підпадають вони під кримінальну відповідальність за злочини, передбачені розділом XIX Кримінального кодексу України, а саме *«Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)»*. Відсутньою є також чітка позиція держави щодо діянь вчинених членами добровольчих військових формувань до приєднання таких об'єднань до складу ЗСУ та інших державних збройних формувань.

На нашу думку, в умовах затяжного військового конфлікту на сході України та масової участі громадян України в добровольчих військових формуваннях, які беруть участь в проведенні АТО, доцільним є чітке законодавче врегулювання правового статусу даних осіб з боку нашої держави, наприклад, розробленням та прийняттям Закону України «Про статус членів добровольчих військових формувань, які беруть участь в АТО та членів їх сімей», в якому будуть прямо закріплені обов'язки даних осіб з несення військової служби, відповідальність за порушення даного обов'язку(можливо, на рівні легалізації власних статутів даних військових формувань) та прав і гарантій, якими держава готова наділити цю категорію осіб та членів їх сімей за виконання свого військового обов'язку. До того ж необхідно чітко встановити механізм докумен-

тування наказів, які видаються командирами таких збройних формувань та ходу їх виконання. На нашу думку, чітке законодавче врегулювання даного питання підвищить авторитет держави серед членів добровольчих військових формувань, сприятиме Євроінтеграційним процесам України.

Саінчин Олександр Сергійович

НАУКОВЕ ТА ТЕОРЕТИЧНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Юридичний словник України визначає, що корупція – це використання особою наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб, або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди посадовій особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей.

З огляду на це, корупцію на нашу думку, слід розглядати не тільки (а точніше, не стільки) як юридичну, але і як загально – соціальну, політичну та економічну проблему суспільства та держави. Виходячи з цього, проблема протидії корупції – це проблема не лише відповідних правоохоронних органів (прокуратури, міліції, Служби безпеки), а насамперед, проблема політичного керівництва держави, тобто, в перше чергу, вона є проблемою політичною, економічною, загально соціальною, а лише потім правовою. Проте, у нас, на жаль, це розуміється інакше. Якщо суспільству в черговий раз потрібно показати, що влада рішуче налаштована боротися з корупцією, то відразу «включають» в дію правоохоронні органи, роблячи акцент на репресивний аспект цієї боротьби. Однак, така діяльність може бути лише зовні ефектною, та й то на певний час, але з точки зору стратегії протидії корупції ця боротьба безперспективна.

Водночас, існують країни, де корупція носить масштабний, системний, організований характер і має визначальний вплив на політику, економіку та інші сфери суспільного життя. Там, корупція із соціальної аномалії (патології) поступово перетворюється на правило (норму) і виступає звичним способом вирішення життєвих проблем, стає нормою функціонування влади і способом життя значної частини членів суспіль-